

D O M

Afsagt den 5. juli 2018 af Østre Landsrets 11. afdeling
(landsdommerne Lone Dahl Frandsen, Bettina Bang Jakobsen (kst.) og Johann Herzog
(kst.)).

11. afd. nr. B-1574-17:

Odense Kommune

(advokat Anne Mette Seest)

mod

A

(advokat Erik Bo Rasmussen, besk.)

og

11. afd. nr. B-1587-17:

Fonden Sparta

(advokat Anker Søndergaard, prøve)

mod

A

(advokat Erik Bo Rasmussen, besk.)

Odense Rets dom af 10. juli 2017 (BS 5-1396/2015 og BS 5-1493/2016) er anket af Odense Kommune og Fonden Sparta begge med påstand om frifindelse.

A har i begge sager påstået stadfæstelse.

Odense Kommune har ikke gentaget den for byretten nedlagte påstand om friholdelse over for Fonden Sparta.

A har haft fri proces under anken.

Supplerende sagsfremstilling

For landsretten angår sagen spørgsmål om, hvorvidt der forelå ulovlig frihedsberøvelse fra den 15. april til den 25. maj 2014, hvor A var tvangsanbragt uden for hjemmet på øen Endelave, herunder krav om godtgørelse for tort. Endvidere er rejst spørgsmål om uberettiget brevkontrol, herunder krav om godtgørelse for tort.

Der er for landsretten fremlagt en række nye bilag, navnlig vedrørende Odense Kommunes tilsyn under anbringelsen af A hos Fonden Sparta.

Anbringelse af A uden for hjemmet

Ankestyrelsen besluttede den 5. februar 2014, at A skulle anbringes uden for hjemmet uden samtykke frem til sit fyldte 18. år den 14. august 2014, og at kommunen blev pålagt at gennemføre afgørelsen. Af begrundelsen for afgørelsen fremgår bl.a.:

”Vi vurderer, at der er en åbenbar risiko for, at As sundhed og udvikling lider alvorlig skade på grund af utilstrækkelig omsorg for og behandling af A, samt på grund af adfærds- og tilpasningsproblemer hos A.

Vi vurderer også, at problemerne ikke kan løses under As ophold i hjemmet.

Årsagen til det er, at M på grund af begrænsede personlige ressourcer ikke kan give A tilstrækkelig omsorg i dagligdagen og sikre ham den behandling, som A på grund af svære adfærdsmæssige og følelsesmæssige problemer i særlig grad har brug for.

Årsagen er desuden, at A er beskrevet med alvorlige følelsesmæssige og adfærdsmæssige vanskeligheder, herunder med elektiv mutisme, ind bærende blandt andet separationsangst og involvering uhensigtsmæssige og ikke gensidige relationer, manglende skolegang, selvskadelig adfærd og et uhensigtsmæssigt mønster, der hindrer ham i en positiv udvikling, forbrug af stoffer og involvering i kriminalitet.

Vi henviser til, at der gennem flere år har været udtrykt massiv bekymring for A, der er beskrevet med et dysfunktionelt, konfliktfyldt og tidligere symbiotisk forhold til M, som selv er beskrevet med egen belastende barndom og ungdom, ind bærende svær ustabilitet og fødslen af A i egne teenageår.

Vi henviser videre til, at A i længere tid ikke har opholdt sig hjemme, at der er underrettet om svær bekymring for As aktuelle afhængighedsforhold til en meget ældre kvinde, ind bærende en asocial og dysfunktionel livsstil, samt om As manglende evne til at indgå i et positivt forløb og støtte op om de tiltag, kommunen har forsøgt at iværksætte for ham.

Videre henviser vi til, at M ikke har været i stand til at få A i en positiv udvikling, herunder i et stabilt skoleforløb og i et forløb præget af positive relationer og ikke dysfunktionel adfærd, at hun ikke magter A og har givet samtykke til anbringelsen.

Endelig henviser vi til, at A har givet udtryk for, at han ikke ønsker at være anbragt, men ej heller vil bo hjemme.”

Der blev af Odense Kommune udarbejdet handleplaner med henblik på at gennemføre An-kestyrelsens afgørelse, og kommunen indgik en anbringelseskontrakt med Fonden Sparta.

Den 14. februar 2014 blev A med bistand fra politiet anbragt på Fonden Spartas opholdssted i

Samme dag rømmede A fra stedet, og han blev af politiet fundet igen den 21. februar 2014, hvorefter han blev anbragt i et sommerhus i nærheden af Samme dag rømmede A på ny. Af mail af 25. marts 2014 fra Odense Kommune til blandt andre Fonden Sparta og ... Politi fremgår, at kommunen udstedte ”actioncard” vedrørende A. Af mailen fremgår bl.a.:

”Fonden Sparta har nu oplyst, at de har en plads klar til A på ”øen”, hvor der er stor sikkerhed i henhold til evt. rømningsforsøg. Der skal nu igen gøres et aktivt forsøg på at få A anbragt, jf. Lov om Social Service § 58, da det vurderes at der vil være større sandsynlighed for at kunne opretholde anbringelsen på ”øen”, selvom der ikke er truffet beslutning om at tage As telefon.”

Den 15. april 2014 blev A med politiets bistand overgivet til Fonden Sparta, der bragte ham til Endelave, jf. nærmere nedenfor.

Ved afgørelse af 10. juli 2014 fandt Ankestyrelsen ikke grundlag for at tage sagen op til behandling efter servicelovens § 65. Der blev herved bl.a. lagt vægt på, at As trivsel og udvikling gradvist havde udviklet sig til det positive.

Odense Ret stadfæstede ved dom af 16. juli 2014 Ankestyrelsens afgørelse af 5. februar 2014 om anbringelse af A uden for hjemmet.

Anbringelsen af A på Endelave

Der er mellem parterne enighed om, at øen Endelave som anbringelsessted ikke i sig selv har karakter af frihedsberøvelse eller tilbageholdelse. Det er endvidere ubestridt, at A den 15. og 16. april 2014 via færgen forsøgte at rømme fra Endelave, og at der herefter ikke var yderligere rømningsforsøg.

I mail af 16. april 2014 til socialrådgiver I, Odense Kommune, har D fra Fonden Sparta bl.a. beskrevet følgende hændelsesforløb den 15. april 2014:

”Da Fonden Sparta ankom til færgelejet mod Endelave, rullede A på et tidspunkt vinduet ned og åbnede døren. A begyndte at gå og personalet fulgte efter. Det lykkedes personalet at få fat i politiet som kom og kørte A om bord på færgen, som så sejlede til Endelave. Da A og Fonden Sparta ankom til Endelave ville A ikke stige af færgen, så landbetjenten kom og eskorterede

A af færgen og kørte ham op til sommerhuset. Han ville dog ikke ind i sommerhuset, og gik herefter ned til færgen igen selvom han vidste den ikke sejlede igen. Personalet fulgte efter A, og sad med ham nede ved færgen. Lastrummet var åbent og A satte sig derind, personalet var med korte mellemrum henne ved A for at motivere ham til at komme med tilbage, det var dog ikke ønsket på det tidspunkt.

Pt. virker det til at det lige skal gå op for A at han ikke kommer tilbage lige foreløbigt, således han kan blive klar til at indgå i en dialog og et samarbejde med Fonden Sparta.

A kommer selv kl. 01.00 og vil gerne i sommerhus. De kør til sommerhus og han går i seng. Da personalet står op, står A også op, tager tøjet på og går mod færgen.

Færgen sejler kl. 07.00 den når han ikke. Vi har fået stor hjælp fra den lokale betjent”

I mail af 21. april 2014 til I, Odense Kommune, har D fra Fonden Sparta uddybet beskrivelsen af hændelsesforløbet den 15. og 16. april 2014 og beskrevet forløbet de efterfølgende dage. Heraf fremgår bl.a.:

”A blev i samarbejde mellem ... politi og 2 personaler fra Fonden Sparta hentet på ... d. 15.04.14.

A sad roligt i politibilen hele vejen over fra ..., men på et tidspunkt var han på toilet og prøvede at låse sig selv inde på færgen, dog fik politiet låst døren op og fik ham med.

A blev overdraget til Fonden Spartas personaler inde på ... politigård, og herefter kørte Fonden Sparta med A mod Endelave. I bilen ville A have sin telefon, men da det var besluttet at A pt. ikke skulle have sin telefon mere, fik han af vide at dette pt. ikke var en mulighed da det var blevet besluttet på et børne-unge udvalgt at han ikke skulle have sin telefon nu og her.

A blev frustreret og begyndte at slå på indersiden af bildøren. Det gav ryk i bilen, mens der blev kørt på motorvejen, og da A ikke ville stoppe med slagene efter flere opfordringer holdte et af personalerne om A i 10 sekunder, hvorefter han stoppede.

Da Fonden Sparta og A kom til færgeoverfarten ved ... åbnede A døren og hoppede ud. Personalet fulgte efter og fik fat i politiet der heldigvis havde en bil i nærheden. Politiet kørte A på færgen. Da færgen havde lagt til kaj på Endelave nægtede A at gå ud selvom personalet på færgen bad ham om dette. Landbetjenten blev tilkaldt som fortalte A at nu skulle han gå med af, hvilket A gjorde.

A blev af landbetjenten kørt til det sommerhus som A skulle være i, men A ville ikke gå ind og gik i stedet direkte ned til færgen. Personalet fulgte efter A hele vejen ned på havnen og blev siddende sammen med ham. Der var dog åbent inde til lastrummet i færgen, og A gik på et tidspunkt ind i færgen. Han kunne dog ikke andet end at blive i lastrummet, og Fonden Sparta havde hele tiden et personale til stede som dog holdte lidt afstand for ikke at skabe en konflikt, men der blev med jævne mellemrum taget initiativ til dialog. Da klokken nærmede sig midnat lagde A sig til at sove inde i lastrummet, og personalet var meget opmærksom op at A ikke var kold (der var en god varme i lastrummet). Ligeledes blev A tilbudt hele tiden at kunne blive kørt tilbage till sommerhuset og sove i en ren seng med ny dyne og nyt sengetøj.

Da klokken blev omkring kl. 01.00 kommer A og fortæller han gerne vil tilbage til sommerhuset, og han bliver kørt tilbage.

Næste morgen d. 16.04.14 står A op kl. 06.30 og går direkte mod færgen. Han når dog ikke den første færge, og landbetjenten kommer på et tidspunkt ned til A og fortæller at hvis han prøver at stige ombord på færgen vil han

komme og føre ham væk igen. A blev herefter kørt tilbage til sommerhuset, og gik med det samme mod havnen. Personalet søgte A med 10 minutters interval, og tilbød mad, drikke, varmt bad og rent tøj. A var dog ikke interesseret i nogen af tingene. Landbetjenten kom igen og kørte A væk, og herefter en god snak med betjenten blev A i sommerhuset.

A snakkede flere gange i løbet af dagen med sin advokat, og fortalte han gerne ville væk fra øen, og hver gang græd A.

A begyndte dog at svare personalet, men dog ikke med andre svar end *ja, nej og det har jeg ikke lyst til.*

D. 17.04.14 A virker til at have affundet sig lidt mere med at han skal være på Endelave det næste stykke tid, og opholder sig mere permanent i sommerhuset. Han er dog ikke særlig snaksaglig, men opholder sig nu til tider i personalets samvær. Han ønsker stadigvæk ikke at indtage mad og drikke, og vil gerne tilses af en læge. Den lokale læge på Endelave tilser A, og vurderer at det ikke er akut. A begynder at drikke en lille smule. A snakker nogen gange i løbet af dagen med advokaten, og A bliver ked af det hver gang han har snakket med advokaten. A går selv i seng om aftenen uden opfordring da klokken bliver 22.00.

Fredag morgen d. 18.04.14 møder et kvindeligt personale ind hos A som hurtigt får skabt en relation til A. A bløder noget mere op overfor personalet og begynder nu at fortælle om sit liv og sin nuværende situation. A er ude og gå flere gange i løbet af dagen, og snakker også med nogle af de lokale beboere som alle er meget venlige overfor A.

A får hurtigt en tillid til hende, og giver hende både knus om morgenen samt til nat.

A ønsker ikke at skifte tøj, dog lykkes det personalet få lov at vaske det tøj han har på om natten mens A sover.

D. 19.09.14 A er nu slet ikke på sit værelse mere, og kun sammen med personalet. Han ser film i fjernsynet, og går lange ture i løbet af dagen. A er også begyndt at drikke andet end vand, heriblandt drikkeyoghurt og juice. Ligeledes har A også spist lidt chokolade.”

Den 19. maj 2014 foretog socialrådgiver I fra Odense Kommune tilsynsbesøg på Endelave. Af notat af 19. maj 2014 fremgår bl.a., at A gav udtryk for, at han var glad for personalet på Fonden Sparta, at A savnede K, og at han havde været i gang med praktik i snart 14 dage. Endvidere fremgår, at A på spørgsmål om, hvorvidt der var noget han ville tale eller spørge om, svarede, at det ville han ikke.

Det fremgår af indstilling af 22. maj 2014 om flytning af A fra Endeleave til ...vej i ..., at A ikke var ”begeistret over flytningen, da A havde det rigtig godt på øen”.

Brevkontrol

Den 1. april 2014 besluttede Børn og Unge-udvalget i Odense Kommune af hensyn til As sundhed og udvikling frem til det fyldte 18. år at afbryde forbindelsen i form af samvær, brev, mail og telefonforbindelser mellem A og en række nærmere angivne personer, herunder kæresten K. Der blev samtidig truffet afgørelse om kontrol med As brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation med de angivne personer.

Der er fremlagt procedurehåndbog for Fonden Sparta, hvoraf fremgår nærmere retningslinjer for brevkontrol.

Af mailkorrespondance af 18. juni 2014 om brevkontrol mellem socialrådgiver I og D fremgår bl.a., at D kl. 07.23 meddelte:

”De 3 breve er lukket op af mig. Ligeledes alle gaverne fra mor. Hvor der er også har været breve fra søskende med. Så har A fået dem. De er hængt op på tavlen, og vi har taget billeder af afsender da de kom.”

Senere samme dag skrev D til I, at der var kommet tre breve til A, at han havde ”tjekket for afsender, samt vurderet til at være ok. Ikke læst, men vurderet”, at han havde navne på alle de personer, som A ikke måtte have kontakt med, og at han ”modtager alt post på mine unge, så fejl undgås”.

Den 23. juni 2014 stadfæstede Ankestyrelsen Børn og Unge-udvalgets afgørelse om afbrydelse af samvær, brev-, telefon- og mailkontakt med de angivne personer, men ophævede udvalgets afgørelse om kontrol af brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation med de pågældende personer.

Ankestyrelsens afgørelse af 9. december 2014

Ankestyrelsen har i afgørelse af 9. december 2014 bl.a. fastslået, at det ikke var tilladt at tilbageholde A på øen Endelave i forbindelse med anbringelsen uden for hjemmet, og at Fonden Spartas fremgangsmåde ved kontrol af breve ikke var tilladt. Af begrundelsen fremgår bl.a.:

”Tilbageholdelse på øen Endelave

Vi har ved afgørelsen lagt vægt på, at Ankestyrelsen den 5. februar 2014 traf afgørelse om anbringelse af A uden for hjemmet uden samtykke, jfr. servicelovens § 58 og § 65.

Begrundelsen herfor var blandt andet, at A var beskrevet med alvorlige følelsesmæssige og adfærdsmæssige vanskeligheder, samt at der gennem flere år havde været udtrykt massiv bekymring for ham. A var på tidspunktet for anbringelsen i et forhold med en meget ældre kvinde og der var beskrevet en asocial og dysfunktionel livsstil.

Vi har herefter lagt vægt på, at A på baggrund af Ankestyrelsens afgørelse den 14. februar 2014 blev anbragt på institutionen Fonden Sparta med politiets bistand. Han rømmede kort efter og gik under jorden. Han blev den 21. februar 2014 fundet hos sin kærestes mormor og bragt tilbage på anbringelsesstedet. Samme dag stak han dog af igen. Kommunen forsøgte herefter gennem motiverende samtaler at oplyse A om hvad Fonden Sparta kunne tilbyde, men han responderede ikke og ønskede ikke at indgå i et samarbejde.

Af kommunens brev af den 18. juni 2014 fremgår det, at A den 15. april 2014 mod sin vilje og med hjælp fra politiet ankom til øen Endelave, hvor han skulle være i sommerhus med personalet fra Fonden Sparta. Han nægtede at stige af færgen, hvorefter landbetjenten blev tilkaldt. Landbetjenten tog A i hånden og de gik ud sammen. Dagen efter forsøgte A at tage færgen, som landbetjenten forhindrede ham i ved at lægge den ene arm om skulderen på A og holde i hånden med den anden.

Beskrivelse af ovenstående forløb har efter vores opfattelse karakter af magt-anvendelse i form af tilbageholdelse.

...

Brevkontrol

I forbindelse med et barns eller en ungs anbringelse i en institution eller på opholdssteder beregnet til døgnophold for børn og unge, kan børn og unge-udvalget, såfremt det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling uden retskendelse bl.a. træffe afgørelse om kontrol af brev-, mail- og telefonforbindelse mellem netværket og barnet eller den unge for en bestemt periode, jfr. servicelovens § 123, stk. 2.

Hvis børn og unge-udvalget i barnets eller den unges opholdskommune har truffet afgørelse om kontrol med børn og unges telefonsamtaler, brevveksling og anden kommunikation på anbringelsesstedet, skal barnet eller den unge give samtykke til kontrollen, herunder åbning af breve, og barnet eller den unge skal i øvrigt også overvære kontrollen.

Fremgangsmåden ved kontrol af brevveksling i henhold til magtbekendtgørelsens § 18, stk. 2 er, at en ansat på opholdsstedet åbner brevet i overværelse af barnet eller den unge, efter at barnet eller den unge har givet samtykke hertil, eller at en ansat åbner og læser det brev, barnet eller de unge har skrevet til den af børn og unge-udvalget angivne person. Ønsker barnet eller den unge ikke, at et indgående brev åbnes, kan dette uåbnet returneres til afsenderen med forklarende ledsageskrivelse. Ønsker barnet eller den unge ikke, at et udgående brev åbnes, tilintetgøres brevet.

Vi har ved afgørelsen lagt vægt på, at børn og unge-udvalget i Odense Kommune den 1. april 2014 traf afgørelse om kontrol af brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation mellem A og hans kæreste, samt en række navngivne personer i deres fælles netværk.

Vi har herefter lagt vægt på, at kommunen i sit brev af 18. juni 2014 nærmere har specificeret Fonden Spartas fremgangsmåde ved kontrol af As brevveksling. Det fremgår heraf, at A kun havde modtaget 3 breve, udover breve fra søskende/mor, og at navnene på afsenderne var læst og vurderet af ledelsen på Fonden Sparta i forhold til at tage stilling til om der var tale om personer, som var omfattet af børn og unge-udvalgets afgørelse af 1. april 2014. Indholdet af brevene var imidlertid ikke læst.

Idet personalet fra Fonden Sparta efter det oplyste åbnede As breve uden hans samtykke og overværelse, finder vi at fremgangsmåden ved brevkontrol ikke var i overensstemmelse med magtanvendelsesbekendtgørelsens regler herom.”

Forklaringer

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af A, C, E, D, B og F

For landsretten er der endvidere afgivet vidneforklaring af J.

A har supplerende forklaret bl.a., at han blev inde på færgen den 15. april 2014, da færgen ankom til Endeleave Han ville ikke med medarbejderne fra Fonden Sparta. Sognefoged E blev tilkaldt, fordi færgen skulle låses af for natten. Først talte sognefogeden med ham, fordi han var ked af det. Efter noget tid sagde sognefogeden til ham, at han var nødt til at gå med sognefogeden, fordi færgen

skulle låses af. Sognefogeden tog ham i hånden på en venskabelig måde. Da de var kommet ud af færgen, slap sognefogeden taget i hans hånd. Han steg frivilligt ind i sognefogedens bil, og de kørte til sommerhuset. Når han ikke satte sig til modværge, skyldtes det, at sognefogeden var der. Han gik tilbage til færgen samme aften, men returnerede til sommerhuset.

Den 16. april 2014 om morgenen forsøgte han igen at komme afsted. Han kunne se, at færgen var på vej ind mod Endelave, da han kom til havnen. Der var medarbejdere fra Fonden Sparta til stede på havnen. De sagde, at han ikke måtte være på havnen, og at han ikke skulle med færgen. Da færgen kom og var klar til at tage passagerer med, ville han gå ombord. En medarbejder fra færgen kom og sagde, at han ikke måtte komme med. Medarbejderen spærrede for ham. Herefter kom sognefogeden bagfra og sagde, at han ikke måtte komme med. Han tror, at sognefogeden lige holdt ham om skulderen og holdt ham i hånden. Han forsøgte ikke at komme fri fra sognefogeden, fordi både medarbejderen fra færgen og sognefogeden sagde til ham, at han ikke måtte komme med færgen. Han kørte nu alene med sognefogeden i dennes bil tilbage til sommerhuset. De kørte en omvej. Fonden Spartas medarbejdere befandt sig i en bil bagved. Først var han lidt sur på sognefogeden, men han talte med sognefogeden om hele sin situation og om, hvorfor han var ked af det. Sognefogeden var god at tale med, og han forstod godt, at sognefogeden bare passede sit arbejde.

Det er rigtigt, at B fra Fonden Sparta under en af episoderne på havnen sagde til ham, at hvis han tog færgen, ville politiet vente på ham på den anden side. Han husker ikke, om B også sagde, at han ikke selv ville tilbageholde ham, og at han bare kunne tage færgen, men at politiet altså ville vente på ham på fastlandet. Det var ikke nyt for ham, at politiet kunne blive indblandet. Han vidste fra tidligere rømnings-forsøg, at Fonden Sparta ville følge efter ham og tilkalde politiet. Han vidste, at dette skyldtes, at der var truffet afgørelse om tvangsansbringelse. Hvis man stikker af fra et opholdssted, kommer politiet. Men han tænkte ikke over det på det tidspunkt. Han ville bare med færgen, finde en større by og komme hjem derfra.

Pædagogen J kom til sommerhuset på Endelave et par dage efter, at han var ankommet til Endelave. Han knyttede sig ikke meget til hende. Der var en mandlig pædagog, han talte mere med, men denne pædagog skulle pludselig i et sommerhus med nogle andre.

Det blev sat i værk, at han skulle være i praktik hos sognefogeden og hjælpe med tømrerarbejde og pasning af sognefogedens heste. Han var sammen med sognefogeden næsten hver dag. Medarbejdere fra Fonden Sparta var med hos sognefogeden den første praktikdag. Derefter kørte de ham kun derhen, og efterhånden blev det ofte sådan, at sognefogeden hentede ham i sommerhuset, hvis det var mest praktisk. Læge F tilså ham de første dage på øen. Senere gik han også tur med lægen. Under en gåtur blev det aftalt, at lægen og hans hustru skulle komme på besøg i sommerhuset næste dag, men da de kom til sommerhuset, ville Fonden Sparta ikke så gerne have, at de kom ind. Lægen havde hjulpet ham med at sende et kort til K lige før hendes fødselsdag. Han havde samtaler med sognefogeden, lægen og sin advokat om, at han ikke kunne komme væk fra øen.

Han husker ikke, hvornår i forløbet han blev glad for at være på Endelave. Han fik det bedre under opholdet, fordi sognefogeden, lægen og deres hustruer tog sig af ham. Pædagogerne fra Fonden Sparta havde planer om, at han skulle i skole, men han havde ikke lyst til at gå i skole, når han ikke kunne være hjemme hos K og hendes familie.

Socialrådgiver I fra Odense Kommune var på besøg på Endelave den 19. maj 2014. Han ved ikke, om han sagde til hende, at han var tilbageholdt på Endelave. Han var ked af, at han skulle flyttes fra Endelave til ... Han ville bare fortsætte i praktik hos sognefogeden. Det er rigtigt, at J ville lave en aftale med ham om, at han kunne fortsætte i praktik tre dage om ugen på Endelave, efter at han var kommet til ...

Mens han stadig var på Endelave, fortalte J, at han havde fået breve, bl.a. et brev fra L. J kunne referere lidt fra begyndelsen af brevet fra L om ”krøller eller ej”. Derfor vidste han, at medarbejderne havde læst noget af brevene. Det er korrekt, at de tre breve, han fik udleveret, da han ankom til ..., var blevet åbnet. Han fik dem straks ved sin ankomst. Brevene lå på et bord i den lejlighed, hvor han skulle bo. Brevene var fra N, L og en tredje person, som han i dag ikke husker. Brevene var skrevet i hånden. Der var ikke noget, der manglede i brevene.

Under opholdet i ... ventede han på byrettens i dom vedrørende anbringelsens lovlighed. Da byrettens dom kom, stak han af fra ... Han havde troet, at byretten ville træffe

afgørelse om, at han ikke skulle være anbragt. Det er rigtigt, at der da var meget kort tid, til at han fyldte 18 år.

Han har ikke et godt forhold til sin mor. Hun fik myndighederne til at mene, at det var nødvendigt at tvangsanbringe ham. Hverken han eller K har haft et stofmisbrug, og det er ikke rigtigt, at der har været holdt swingerklubagtige fester hos dem. K er født i 1982. Han er født i 1996. Han er stadig kæreste med K. Han er ikke kommet i gang med en uddannelse, og han får stadig kontanthjælp. Han bor fortsat i Odense Kommune. Der blev ikke etableret efterværn for ham, da han fyldte 18 år, og han havde ikke lyst til efterværn. K er i gang med en uddannelse og får SU. Deres fælles økonomi er fin. Han har efter opholdet i 2014 været på ferie på Endelave sammen med K og hendes børn. Han besøgte sognefogeden og lægen, og han har også talt i telefon med sognefogeden.

Vidnet J har forklaret bl.a., at hun i 2012 blev uddannet pædagog. Hun havde erfaring med socialpædagogisk arbejde før, hun blev ansat hos Fonden Sparta. Hun arbejder ikke længere hos Fonden Sparta.

Hun mødte A første gang på Endelave. Hun var en del af det team, der tog sig af A, og hendes opgave var omsorg. Hun arbejdede tre til fire dage ad gangen i sommerhuset på Endelave. Hun syntes, at hun fik et tættere bånd til A, end hun har haft til andre unge. I den første tid på øen ville A ikke spise, drikke, gå i bad eller tale. Det var ikke en atypisk adfærd for en tvangsanbragt ung. De opfordrede A til at spise og drikke, og de førte skema over hans indtag. Det lykkedes at få ham til at drikke og spise. De havde kontakt til læge F en af de første dage, A var på Endelave. Lægen mente, at A var deprimeret, men det sagde A, at han ikke var. Hun havde senere en samtale med lægen om, at han ikke skulle gå lange ture med A, men sætte dem lidt i bero. Gåturene med lægen skubbede ligesom pædagogerne til side, så A lukkede mere af over for dem. Lægen tog det ikke positivt, da hun ringede og bad ham begrænse gåturene. Lægen syntes, at de forsøgte at skærme A mod omverdenen. A var fortsat nu og da i konsultation hos lægen.

A gav ikke over for hende udtryk for, at han følte sig tilbageholdt på Endelave, eller at han gerne ville væk fra Endelave. Han gav udtryk for, at han gerne ville være sammen med K. Under hendes gåture med A åbnede han op og fortalte om sit forhold til K. Ud over pædagogerne havde A under sit ophold på Endelave kontakt med sognefoged

E, lægen og vist nok også en kvinde, der var i familie med K. A hjalp sognefogeden med at udføre praktisk arbejde i forbindelse med renovering af huse mv. Hun og de øvrige pædagoger opholdt sig i sommerhuset, når A var i praktik hos sognefogeden. Hun husker ikke, at A over for de andre pædagoger gav udtryk for, at han gerne ville væk fra Endelave. Hun husker ikke, hvorfor A skulle flytte fra Endelave. Hun husker selve flytningen. A ville ikke væk fra Endelave, og hun blev tilkaldt. Hun og A lavede en aftale med sognefogeden om, at A måtte komme tilbage tre gange om ugen for at arbejde på Endelave, hvis A tog med hende til ... Men A overholdt ikke denne aftale, idet han ikke tog færgen på det aftalte tidspunkt. A havde fået det meget bedre under opholdet på Endelave. A var blevet meget glad for sognefogeden og dennes hustru. Hun tror, at det skyldtes både Fonden Spartas pædagogiske arbejde og kontakten til sognefogeden, at A var blevet gladere. A gav ikke over for dem udtryk for, at Fonden Sparta ikke havde andel i, at han fik det bedre.

Hun har ikke haft noget med As breve at gøre, ud over at As viste hende et brev efter, at de havde forladt Endelave og var kommet til ... Hun tror ikke, at hun fik refereret indhold af breve til A, før de kom til ... Hun har aldrig under sin ansættelse hos Fonden Sparta været med til, at de har åbnet breve, uden at de unge var til stede. Det plejede at være afdelingslederen, der stod for håndtering af post til de unge.

Vidnet C har supplerende forklaret bl.a., at visitation af en ung til Fonden Sparta typisk foregår sådan, at Fonden Sparta bliver kontaktet af en kommune, de får tilsendt akterne vedrørende den unge, og de drøfter herefter med kommunen om og hvor, den unge kan passe ind i en afdeling hos Fonden Sparta. Det er kommunens ansvar at lave en handlingsplan, og Fonden Sparta udarbejder på den baggrund en pædagogisk behandlingsplan. Anbringelseskontrakten er blot et administrativt dokument, der fastsætter betalingen mv. Foreholdt den anbringelseskontrakt, som Fonden Sparta indgik med Odense Kommune vedrørende A, har han forklaret, at dette er en standard anbringelseskontrakt. Han ved ikke, om det er sædvanligt, at der ikke er udfyldt i alle felter i kontrakten. Fonden Spartas leveringsforpligtelse var det, der fremgik af den handleplan, som Odense Kommune havde udarbejdet for A. Prisen er en takst, der er godkendt af socialtilsynet. De har fire godkendte takster, og taksterne beror på, hvor mange personaletimer, der anvendes på den enkelte unge. Fonden Sparta tjente ikke penge på at have A på Endelave, henset til det antal personaletimer, der gik til at have ham alene i sommerhuset. Det kostede 22 personaletimer i døgnet.

Fonden Sparta må ikke fysisk tilbageholde tvangsanbragte, hvis de forsøger at rømme. De forsøger at overtale den unge til at blive på stedet. Hvis den unge alligevel rømmer, kontakter de Den Sociale Døgnvagt og drøfter rømningen med dem. Derudover melder de den unge savnet hos politiet. Det er forskelligt, hvordan politiet forholder sig. Det beror i nogen grad på ressourcspørgsmål. Fonden Sparta er selv aktivt opsøgende i forhold til at opnå en dialog med unge, der er rømmet. Nogle gange kontakter de også politiet for at få deres bistand til at få den unge med tilbage. Hvis politiet bistår, indberetter Fonden Sparta det ikke som magtanvendelse.

Fonden Spartas procedurehåndbog var i 2014 sendt ud til samtlige medarbejdere, og den var tilgængelig i trykt form i alle afdelinger. Afdelingsleder D må forventes at have kendt til procedurehåndbogen. Han har intet kendskab til, at nogen medarbejdere hos Fonden Sparta har åbnet breve for at checke afsenderen. Procedurehåndbogen indgik ikke i kontraktgrundlaget med Odense Kommune.

Vidnet E har supplerende forklaret bl.a., at han i sin egenskab af sognefoged på Endelave blev tilkaldt af færgpersonalet, da A den 15. april 2014 ikke ville forlade færgen. Han husker, at han havde fysisk fat i A på færgen.

Han husker ikke, at han havde fysisk fat i A på land. Som han husker det, brugte han på land mundtlig overtalelse med henblik på at få A til at blive på Endelave. Foreholdt at A i landsretten har forklaret om en episode på land, hvor vidnet tog om As skulder, efter at en medarbejder fra færgen havde nægtet at give A adgang til færgen, har han forklaret, at han ikke kan udelukke, at der har været en sådan episode.

Han har højst to gange haft fysisk fat i A for at få ham til at blive på øen. Den ene gang havde han fat i armen på A, men A vristede sig fri. Han fandt episoden ubehagelig. Den anden gang var vist nok nede på havnen, hvor A ikke ville gå med pædagogerne, men han husker ikke dette tydeligt ud over, at det generelt var hans fornemmelse, at det, A havde behov for, var et kram.

Han husker ikke konkrete samtaler med Fonden Spartas medarbejdere om, hvad de gjorde for A på øen. Men det blev aftalt, at A skulle hjælpe ham med praktiske opgaver, så A havde noget at tage sig til. Det var ham, der tilbød A, at han kunne hjælpe

til. Han havde nok allerede den første aften, hvor A ikke ville af færgen, sagt til A, at Endelave er en god ø, og at A kunne komme op og se vidnets heste. Han delte nogle gange sin bekymring for A med læge Fs hustru. Hans bekymring drejede sig især om, at A ikke spiste nok. Der gik lang tid, før A begyndte at få det bedre. A havde det psykisk dårligt.

Det lå i kortene, at A ikke kunne forlade Endelave. Det lå i den måde, pædagogerne håndterede A på. I starten var pædagogerne med, når A kom hos ham. Dette aftog efterhånden, men pædagogerne var i periferien.

Han var ikke involveret i beslutningen om, at A skulle forlade Endelave, men han husker svagt, at det var på tale at lave en aftale med A om, at A skulle kunne komme tilbage og hjælpe ham med småting. Han havde opnået en vis fortrolighed med A, mens A var på øen.

A, hans kæreste og dennes børn har besøgt vidnet, da de holdt ferie på øen. De har stadig kontakt over Facebook.

Vidnet D har supplerende forklaret bl.a., at han er uddannet pædagog. Han begyndte at arbejde med unge i 2007, og han var ansat hos Fonden Sparta i perioden 2010-2015. Som afdelingsleder hos Fonden Sparta havde han både administrative funktioner og arbejde ude på afdelingerne. Når Fonden Sparta modtog en ung, blev kommunens handleplan kommunikeret til medarbejderne, og fonden lavede en behandlingsplan. Behandlingsplanen blev løbende drøftet på personalemøder, og der var jævnlige møder med den unges hjemkommune. En afdelingsleder blev som hovedregel informeret om rømningsforsøg. Politiet blev også involveret ved rømningsforsøg, hvis der var tale om en tvangsanbringelse. Fondens medarbejdere brugte ikke tvang til at tilbageholde en ung, medmindre den unge var til fare for sig selv. Anbringelse i et sommerhus blev anvendt for at give den unge ro til at få en dagligdag til at fungere. Formålet var ikke at indespærre den unge.

Han husker, at A blev indskrevet hos Fonden Sparta. Han blev formentlig informeret om, at A rømmede to gange i februar 2014, men han husker det ikke konkret. Handleplanen for A har været kommunikeret ud til medarbejderne, og det samme har fondens behandlingsplan for A. Han kan godt huske, at han har hørt, at A følte sig inde-

spærret. Han husker ikke, hvornår eller fra hvem han hørte dette. Han husker, at A havde en kæreste, der boede i Endelave. I As tilfælde var der massiv kontakt med Odense Kommune, for det var en kompleks sag. A havde en advokat, der hver aften ringede til Fonden Spartas medarbejdere og stillede spørgsmål ved alting. Det var belastende for medarbejderne. Han husker, at der var noget med en læge og dennes hustru på øen. Han tror, at lægen og dennes hustru mente, at A ikke skulle være på ... Han husker ikke, om han selv talte med lægen og dennes hustru.

Han husker ikke, at han har åbnet breve, der var sendt til A. Han husker, at der hang breve til A på opslagstavlen på ...vej i ... Han husker ikke, at brevene blev lagt på et bord til A. Han tror ikke, at han har læst breve, der kom til A.

Vidnet B har supplerende forklaret bl.a., at han var pædagogstuderende, da han arbejdede for Fonden Sparta. Han mødte første gang A, da A havde været på ... Vidnet og hans leder, H, hentede A på politigården i ... Han havde tidligere været med til indslusningsforløb. Det specielle i As indslusningsforløb var, at de havde ham på øen ..., for at han ikke skulle stikke af. Vidnet var på Endelave tre til fire gange hen over en weekend. Det var ham, der til A sagde, at de ikke fysisk kunne forhindre ham i at stikke af, men at han ville følge med på færgen og ringe til politiet, som så ville anholde A i ... og føre ham tilbage. Dette var konsekvensen af, at A var tvangsanbragt. Som han husker det, blev A rigtig ked af dette og ville gerne tale med sognefoged E. A gav ikke udtryk for, at han følte sig indespærret på Endelave, men at han savnede sin kæreste. Efter vidnets opfattelse var det rigtig ærgerligt, at A skulle væk fra Endelave. A havde fået det meget bedre af at være på Endelave, og de fik arrangeret skoleophold og arbejde hos sognefogeden. Det var Odense Kommune, der valgte at flytte A fra Endelave. Han tror, det var fordi, det var for dyrt at have A anbragt i sommerhuset på Endelave.

Sognefogeden blev første gang involveret, da A ikke ville forlade færgen ved ankomsten til Endelave. Sognefogeden viste et gammeldags metalpolitiskilt, da han kom op på færgen. Sognefogeden hilste på A, tog A i hånden, og tog ham af færgen og ind i sin bil. Senere samme aften gik A igen til færgeløbet for at komme væk, men A fulgte da selv med tilbage til sommerhuset. Om morgenen næste dag ville A igen med færgen. Han tror, at det var ham eller H, der ringede til sognefogeden. Han husker ikke nærmere, hvordan det foregik, da sognefogeden kom til stede

den morgen. Han husker ikke nærmere om det yderligere rømningsforsøg, han har forklaret om i byretten. De ting, han så sognefogeden foretage sig, gav ham ikke anledning til at overveje, om de skulle indberette episoderne som magtanvendelse.

Han har ikke haft noget at gøre med breve, der blev sendt til A. Han husker ikke, om A havde brevkontrol.

Vidnet F har supplerende forklaret bl.a., at da han først tilså A på Endelave, stod der to hærdebrede mænd foran As kammer. De havde taget As tøj, idet de sagde, at det skulle vaskes. Først senere fandt han ud af, at A havde været nede ved færgen i et forsøg på at stikke af. Han havde kontakt med A både i embeds medfør og i forbindelse med, at han gik tur med A to til tre gange. Det var hans vurdering, at A befandt sig i en halvkritisk situation, og han og hans hustru ville prøve at gøre noget ved at gå ture med A. I de første par uger virkede det som om, A var i isolationsfængsel. Han ringede til Odense Kommunes socialforvaltning ca. 14 dage inde i forløbet. Han spurgte ind til, hvorfor det var nødvendigt, at A var på øen. A var under 18 år, og han og hans hustru syntes, at det var en forkert måde at gribe situationen an på i forhold til barnets tarv. De mente, at det var et overgreb, som nogen burde gøre noget for at stoppe. Han husker ikke, om han formulerede det sådan over for kommunen. Det blev en kort samtale, for han blev nærmest affejet.

Det er korrekt, at han i journalnotat af 18. april 2014 vedrørende A skrev: "... Jeg er meget bekymret over at man flytter en ung ikke kriminel mand langt vægt fra sine omgivelser uden mulighed for kontakt til sine relationer. Der vil løbende, mens han er isoleret her på Endelave, komme skiftende pædagoger til at være sammen med ham, folk han ikke kender og måske ikke har tillid til da han jo oplever systemet imod sig, meget forståeligt. Han er ikke kriminel, men han er ved at udvikle en depression og er i krise i øjeblikket. Spørger mig selv, hvad er god etik overfor en ung mand der fylder 18 år om 4 måneder, hvor han kan vælge at bo, hvor han selv ønsker det. Det ser fra mit bord ud, som om man ikke har set på barnets tarv. ...". Adspurgt, om dette var en lægefaglig vurdering eller hans personlige opfattelse, har han forklaret, at det citerede er skrevet som et journalnotat. Han havde ikke As lægelige akter. A var ikke patient, men passant.

Det kan godt passe, at han har mødt J fra Fonden Sparta, mens A var på Endelave. Foreholdt at J i landsretten har forklaret,

at pædagogerne blev skubbet til side af hans interaktion med A, har han forklaret, at han og hans hustru mere eller mindre fik at vide, at de var persona non grata.

Han husker, at enten han eller hans hustru sendte et fødselsdagskort for A til K. A havde fået afbrudt kontakten med stort set alle. Han var ikke bekendt med myndighedsbeslutning om afbrudt kontakt. Måske var det Fonden Sparta, der havde besluttet det.

Han havde ikke på noget tidspunkt adgang til As sociale akter. Nogle uger efter, at han havde ringet til kommunen, fik han besøg af As advokat. Advokaten kom uden forudgående aftale. Han tænker, at advokaten måske bare kom for at præsentere sig i anledning af, at A havde fortalt advokaten om vidnet. Advokaten var flink, og han inviterede advokaten ind på en kop kaffe. Advokaten fortalte om de familiesynergier, der var i As familie. Oplysningerne fik vidnet til at sige, at As mor måske lider af Münchhausen by proxy. Han er bekendt med, at Ankestyrelsen havde truffet afgørelse om anbringelse af A. Han husker ikke, om det var A eller advokaten, der oplyste dette.

A fik det bedre i løbet af sin tid på Endelave. Først kort tid før A forlod øen, blev vidnet klar over, at A hjalp til hos sognefoged E. Han mener ikke, der kan være tvivl om, at det var kontakten til sognefogeden, der gjorde, at A fik det bedre. Han tilså A et par dage før, A forlod Endelave. Han tror, at A kom i konsultationen af egen drift. Han tror, at A ikke var glad for, at han skulle flyttes fra Endelave. A var bekymret for, hvad der skulle ske bagefter.

Procedure

Parterne har for landsretten i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten og har procederet i overensstemmelse hermed.

Landsrettens begrundelse og resultat

Efter bevisførelsen lægger landsretten til grund, at medarbejdere fra Fonden Sparta den 15. april 2014, da A ikke ville forlade færgen med henblik på videre transport til anbringelsesstedet på Endelave, mundtligt forsøgte at overtale A til dette. Sognefoged E blev tilkaldt af færgpersonalet. Sognefoged E fik herefter – dels ved samtale, dels ved venskabeligt at tage A i hånden – A til at deltage i den videre transport til sommerhuset, hvor han skulle

anbringes. Da A senere samme aften på ny gik ned til færgelejet, fulgte medarbejdere fra Fonden Sparta med, og A fulgte senere frivilligt med tilbage til sommerhuset. Næste morgen den 16. april 2014 gik A igen ned til færgelejet, og medarbejdere fra Fonden Sparta var i den forbindelse til stede ved færgelejet. En medarbejder fra færgen nægtede A adgang til færgen. Sognefoged E kom til stede og sagde ligeledes til ham, at han ikke måtte komme med færgen. I den forbindelse havde sognefoged E muligt en arm om As skulder og en hånd på hans ene arm. A kørte herefter med sognefoged E tilbage til sommerhuset.

Landsretten lægger endvidere til grund, at skiftende medarbejdere fra Fonden Sparta, der opholdt sig i sommerhuset sammen med A, fra ankomsten den 15. april 2014 til den 25. maj 2014 havde løbende samvær og tæt opsyn med A. Det er ubestridt, at ingen af disse medarbejdere benyttede fysisk magtanvendelse over for A under opholdet på Endelave.

Landsretten finder, at hverken forløbet omkring As rømningsforsøg den 15. og 16. april 2014 eller det løbende samvær og tætte opsyn med A, som medarbejdere fra Fonden Sparta havde, gik videre end nødvendigt i forhold til formålet med og effektueringen af Ankestyrelsen afgørelse af 5. februar 2014 om tvangsanbringelse af A og afgørelsen om afbrydelse af kontakt. Landsretten finder endvidere, at det hverken ved den fysiske kontakt mellem sognefoged E og A den 15. og 16. april 2014 eller forløbet under opholdet i øvrigt, er godtgjort, at A har været udsat for fysiske eller psykiske indgreb i sin personlige frihed, der kan karakteriseres som ulovlig frihedsberøvelse eller tilbageholdelse. Det forhold, at A af en medarbejder hos Fonden Sparta havde fået oplyst, at politiet ved rømning ville blive bedt om at anholde ham, kan ikke føre til andet resultat.

Herefter frifindes Odense Kommune og Fonden Sparta for den af A nedlagte påstand om ulovlig frihedsberøvelse og godtgørelse for tort.

På grundlag af Ds mail af 18. juni 2014 kl. 07.23 til Odense Kommune sammenholdt med As forklaring finder landsretten det bevist, at D uden As tilstedeværelse åbnede tre breve adresseret til A. Denne fremgangsmåde var ikke i overensstemmelse med § 18 i dagældende magtanvendelsesbekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 419 af 29. april 2014). Landsretten finder imidlertid, at dette forhold er af så begrænset omfang og beskeden grovhed, at der ikke er grundlag for at pålægge Fonden Sparta at betale A godtgørelse for tort i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Landsretten tager derfor i det hele Odense Kommunes og Fonden Spartas påstande om frifindelse til følge.

Efter sagernes udfald skal statskassen betale sagsomkostninger for begge retter til Odense Kommune med 81.849,60 og til Fonden Sparta med 95.441,17 kr. Beløbet til Odense Kommune omfatter 750 kr. til retsafgift, 1099,60 kr. til vidnegodtgørelse for byretten og 80.000 kr. til udgifter til advokatbistand inkl. moms. Beløbet til Fonden Sparta omfatter 750 kr. til retsafgift, 14.691,17 kr. til vidnegodtgørelse for byretten og landsretten samt 80.000 kr. til udgifter til advokatbistand inkl. moms. Ved fastsættelsen af beløbene til dækning af udgifterne til advokatbistand er der ud over sagernes værdi taget hensyn til sagernes karakter, omfang og varighed, herunder at hovedforhandlingen i landsretten har haft en varighed af to retsdage.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Odense Kommune og Fonden Sparta frifindes.

I sagsomkostninger for begge retter skal statskassen inden 14 dage betale 81.849,60 kr. til Odense Kommune og 95.441,17 kr. til Fonden Sparta.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

